

Bon-BOM

2018. február | A Bolyai Önképző Műhely lapja | 7. évfolyam, 5. szám

Köszöntő
2. oldal

Elizabeth Barrett-Browning
17. oldal

Alumni
4. oldal

Állatok a színpadon
19. oldal

Kortárs, de költészet?
11. oldal

Színházi kisokos
21. oldal

Mária Terézia
14. oldal

A négyzet
22. oldal

Kedves Bolyai-tagok!

A Bolyai Önképző Műhely indulásakor Magyarországon hiánypótló műfaj volt a tehetséggondozásban: a Hild-villa falai között nem egyszer lehetett olyan „élményeket” hallani, amikor egy biológus elmélyülten vitatkozott egy jogással *A fizika kultúrtörténetén*, vagy amikor Kóhalmi tanár úr kritikusan, de figyelmesen elemezte egy informatikus techno zenéjét. Ilyen is volt? Persze! Filmeztünk, beszélgettünk, kirándultunk és cetliztünk. Cetli? Igen! Már 2003 körül „csevegtünk” az interneten, és böngésztek egymás önéletrajzeit. Szinte egy hálót képeztünk, hiszen bármely tagot elérhettünk a honlapon keresztül itthon és külföldön egyaránt. Olyan kapcsolati tőkere tettünk szert, amire manapság is ritkán találni példát. Kicsit szétszéledtünk, de azért évente egyszer együtt előszilvesztereztünk, és beszélgettünk a lehetséges jövőről, a végzett tagok későbbi szerepéről, hogyan tudnánk újra bekapcsolódni tevékenyen a Műhely életébe és hogyan tudnánk mi magunk is többet találkozni. Végül megszületett a „zÖrdögi” ötlet egy erdélyi barlangban: olyan foglalkozásokat kezdeményeztünk, ahol olyan témakörök is megjelennek, mint a retorika, a tárgyalástechnika, a mindennapi pénzügyek, a munkajog, a polgári jog és még sorolhatnánk. Tavaly ilyenkor megindult a szervezés, és a tanári karral folyamatosan egyeztetve megszületett az első

„alumni hétvége”, ahová nemcsak az aktív tagokat várjuk, hanem végzett társainkat is. Hiszen számukra is sok újdonságot hozhat az a pár nap, amelyeket Vácon újra együtt tölthetünk.

És mi történt még az elmúlt egy év alatt? Bevallom, magam sem gondoltam volna, mennyi egyeztetés, vita, levelezés és telefonálás kell ahhoz, hogy egy ötlet megvalósuljon. A nagyszobám és a postafiókom szinte az alumni találkozóhelyévé vált, és talán sosem írtam annyi levelet magyarul, mint az elmúlt két hónapban. Én lettem a marketinges, Vecsei a pénzügyes, zÖrdög az ötletes, Güzgüz a minden. Megtanultam azt is, hogy mennyire fontos a személyes megszólítás, és talán ez a kulcs ahhoz, hogy előcsalogassam a régi társaimat távoli otthonukból. Persze a kritika nem maradt el, és előkerült a kérdés: nekem mit jelent a BOM? Roska Tamás, korábbi kuratóriumi elnökünk szavaival válaszolnék: „ (...) azt hiszem, a műhely multidiszciplinaritása, művészi élményeken keresztüli közösségi eszmeisége és módszere sajátos ismeretekhez és élményekhez juttathatja Önöket. Önök meg szeretnék érteni a világot, az értékeket keresik és ma ezt nem könnyű elérni.” Mindehhez szeretnénk további segítséget nyújtani.

Nátz Katalin

Baráth Géza (Güzgüz) ►
(BOM: 2003–2006)

Azt már kisgyerekként tudtam, hogy mérnök szeretnék lenni; a kérdés csak az volt, milyen. Végül az Építésmérnöki Kar mellett döntöttem, a BME-n diplomáztam. Az egyetem után elsősorban kivitelezéssel, kisebb arányban üzemeltetéssel foglalkoztam, közben hobbiként megjelent az energetika az életemben. Ma már csak ezzel foglalkozom: nagyvállalatok energetikai rendszereivel, az épületenergetika jogi kérdéseivel, épületfizikával, a növények épületekre gyakorolt hatásaival. Szabadidőmben szeretek utazni, a természetet járni.

Bokros Balázs Márk OSB
(BOM: 2003–2006)

◀ Miután elvégeztem a Miskolci Egyetem gazdálkodási szakát, beléptem a Pannonhalmi Főapátság bencés közösségébe, amelynek így immáron tizedik éve vagyok tagja. Szerzetesként teológiai, illetve tanári (hittan és matematika) tanulmányokat is folytattam. Ötödik tanévemet kezdtem meg idén gimnáziumunkban, mint kollégiumi nevelőtanár, emellett jelenleg a főapátság HR részlegét vezetem. Fontosnak tartom életemben a csendet, az emberekkel való foglalkozást, a folyamatos önismereti munkát, hogy képes legyek olyan közeget és teret kialakítani magam körül, amely mások növekedését és előrehaladását is segítheti. Bencés szerzetesi hivatásomat megélve pedig arra törekszem, hogy úgy mutassam meg mások számára az Istent, ahogy saját magam is megtapasztalom.

Czakó Dóra

(BOM: 2005–2008)

Az ELTE BTK ének-zenetanár, karvezető, valamint szolfézstanár szakjain végeztem, később oklevelet szereztem az LFZE egyházzene-művész, kóruskarnagy szakán is. 2017-ben az ELTE BTK Filozófiatudományi Doktori Iskola Esztétika programján summa cum minősítéssel védtem meg doktori disszertációm. Az MTA BTK Zenetudományi Intézet Régi Zene-történet Osztályán tudományos segédmunkatársként dolgozom, és az ELTE BTK Zenei Tanszékének óráadó tanára vagyok. A tanítás mellett vasárnaponként kántori szolgálatot végzek, valamint a Szentistvántelepi Schola karnagya vagyok. A komolyzene mellett a színház is foglalkoztat, 6 éve a Madách Színház tánckarának korrepetitoraként dolgozom. Fontos számomra az elmélet és gyakorlat összekapcsolódása, ezt próbálom megvalósítani munkáimban. ▼

Deák Zsuzsa Villő ▲

(BOM: 2007–2010)

Kulturális antropológusként és környezetmérnökként végeztem, jelenleg ez utóbbival földtudományi területen, kutatóként dolgozom. Szakválasztásaimnál döntő volt, hogy kiképezzem magam abban a két témában, melyeken nagyban áll vagy bukik társadalmunk jövője. Első szakom egyben jó terepet jelentett kreatív, vizuális és tollforgató képességeim gyakorlására is, majd kezdett hiányozni a matek...

Dombi Tímea

(BOM: 2002–2006)

Dr. Mátyási-Dombi Tímea aneszteziológus szakorvosjelölt vagyok, jelenleg a Baleseti Központban dolgozom Budapesten. Elsősorban baleseti sérültek műtéti érzéstelenítésével, altatásával és intenzív osztályos kezelésével foglalkozom. Fő érdeklődési területem az ultrahang vezérelt perifériás idegblokkok egyre szélesebb körben történő alkalmazása a műtétekhez. Jelenleg háromgyermekes anyukaként a legnagyobb kihívást az jelenti számomra, hogy hogyan lehet összehangolni a szakmai hivatást a gyermekneveléssel. Fő célom, hogy példát mutassak a kortársaimnak, hogy ez igenis lehetséges, és minden nehézsége ellenére így érzem teljesnek az életem. ►

Hoffman István és Szalay Zsófia

(BOM: 2000–2003 / 2002–2005)

◀ Hoffman István jogász vagyok, az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának habilitált egyetemi docense. Kutatási területem a szociális jog (azon belül a személyes jellegű szociális ellátások és a fogyatékosággal élő személyek jogai), valamint a közigazgatási szervezeti jog (azon belül elsősorban a helyi önkormányzatok) kérdései. Kutatói munkám mellett gyakorlati közigazgatási tevékenységet is végzek: korábban minisztériumi köztisztviselőként és kúriai főtanácsadóként is dolgoztam. A Bolyai Műhellyel való kapcsolatomban a kezdetekig nyúlik vissza: első, kísérleti évfolyamának aktív tagja voltam, valamint a szervezeti kereteinek kialakításában is közreműködtem. Számos barátságot kötöttem a Műhelyben résztvevő társaimmal, s itt ismerkedtem meg későbbi feleségemmel (Szalay Zsófia) is, akivel immáron két közös gyermekünket neveljük.

Nátz Katalin

(BOM: 2005–2008)

Zongoristának készültem, mégis közgazdász-gazdálkodási diplomát szereztem a Budapesti Corvinus Egyetemen. Több mint 12 évig dolgoztam controllerként a kivállalkozásoktól a multinacionális vállalatokig – végigjárva a ranglétrát. Kutatási területem épp ezért a saját generációm helytállása és beilleszkedése a hazai munkaerőpiacon, illetve a szoftverek funkciópont-analízise. A zene most sem áll tőlem távol, hiszen alapítótagja voltam az Inferno Minor kórusnak, énekeltem a Műegyetemi kórusban, és a zongorámon is felcsendülnek Chopin, Brahms és Liszt hangjai. 2005 óta vagyok a BOM tagja, mint alumnus igyekszem segíteni a tanári kar, illetve a mentorsegítők munkáját – felhasználva a magántanárként szerzett tapasztalatokat. Mindemellett aktívan sportolok: a salakcipőt épp bukósisakra cseréltem, a füves pályát pedig felváltották a mátrai dombok. ▼

Paár Ádám ▲

(BOM: 2005–2008)

A történelem iránti érdeklődésem nagypapám és a történelmi regények hatására alakult ki. 2006-ban az ELTE-n történelem szakon, majd 2008-ban ugyanott politológia szakon szereztem diplomát. 2015-ben megvédtem doktori disszertációm, amelynek témája Győr-Moson 1922–1947 közötti választási társadalomtörténete volt. Történelemtanárként dolgozom a Bartók Béla Zeneművészeti és Hangszerészképző Gyakorló Szakgimnáziumban, emellett a Méltányosság Politikaelemző Központ elemzője vagyok. Történész-politológusként szoktam hivatkozni magamra, mert törekszem arra, hogy a történelmi nézőpontot érvényesítem a politológiai témák vizsgálatában is. Fő kutatási területem a populizmus eszmetörténete, a 19–20. századi eszmetörténet, a viccpártok, valamint a filmek és politika kapcsolata.

Pató Zsuzsanna**(BOM: 2011–2014)**

Molekuláris biológusként végeztem az ELTE-n, jelenleg paleoökológiával foglalkozom. Az ELTE Növényrendszertani, Ökológiai és Elméleti Biológiai Tanszékén vagyok másodéves doktorandusz – kutatásomban arra keresem a választ, hogy a magyarországi bükkösök hogyan reagáltak a múltbéli klímaváltozásokra és az emberi hatásokra. A BOM-ban 2011–2014 között voltam diák, 2012-től 2015-ig vettem részt aktívan a szervezésben (gólyatáborok, erdélyi és hazai tanulmányi kirándulások, mentorsegítés, BOCs, stb.). A Műhelynek sok jó barátot, rengeteg pozitív és még több tanulságos élményt köszönhetek. Kevés szabadidőmet igyekszem a barátaimmal tölteni (mint mindenki :), énekelek a BOM kórusában, próbálok minél többet fejlődni rajzolásban és festésben és/vagy kikapcsolódni a természetben. ▼

Pölcz Ádám ▲**(BOM: 2012–2017)**

Pölcz Ádám vagyok, jelenleg az ELTE Tanító- és Óvóképző Karán dolgozom tanársegédként, emellett doktorjelölt vagyok az ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskolájában. 2012 és 2017 között a Bolyai Műhely Alapítvány irodavezetője voltam. A Bolyai-ban eltöltött évem alatt az alapítvány a mindennapjaim része lett, ezért is ért megdöbbenésként, hogy 2017-ben a kuratórium tagjává választottak. 2015-ben a La Femme magazin és a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége az 50 tehetséges magyar fiatal közé választott, 2016-ban pedig a Nemzet Fiatal Tehetségeiért ösztöndíjban részesültem. Szakterületem a klasszikus retorika és a nyelvművelés: az igényes, helyes beszéd és írás hagyományának megőrzése, valamint a nyilvános szereplés klasszikus alapon nyugvó elmélete és gyakorlata.

Rácz Márk ▲

(BOM: 2013–2016)

Mátészalkán születtem 1981-ben, majd évekig Gárdonyban éltem, most Budapestre költözhettem. A DE-BTK-n kaptam diplomát politológia-történelem szakon, majd egy kis kitérő után a KRE-ÁJK levelező tagozatos joghallgatója lettem. 2013–2016 között voltam a BOM aktív tagja. Szervezhettem Bolyai Szalont, illetve három hallgatói műhely-konferenciát is. Többször kirándultam a BOM-os hallgatókkal Erdélybe is. Néhány év tanítást követően 2011 óta a PMKH Fogyasztóvédelmi Osztályán dolgozom szakügyintézőként. Évek óta kutatom az 1950–89 közötti marxista ideológiai oktatás történetét, különös tekintettel Debrecen felsőoktatási intézményeire. Szeretem a labdarúgást, rendszeresen sportolok. 2017-ben Miskolcon részt vettem az OTDK jogtudományi szekciójában: hallgatóként adtam elő.

Schmidt Judit

(BOM: 2001–2004)

2001-ben, az olasz nyelvi OKTV III. helyezettejként kerültem a Bolyai Önképző Műhelybe. Tanáraim között tudhattam Mandics Györgyöt, Borbély Sándort és Kóhalmi Ferencet. Dietetikusként végeztem 2005-ben, majd 2009-ben egészségügyi szaknői képesítést is szereztem. Jelenleg a prevenció, egészségügyi informatika, online edukáció területén dolgozom dietetikusként. Munkámat számos díjjal jutalmazták (TDK szakmai nívódíj, Fürst Péter-díj, az Év Tudományos Dietetikusa megosztott díj 2010, PRO DIETA SANA, Pro Dietetica Metabolica). Rendszeres jelennek meg cikkeim online és offline egyaránt. A Magyar Dietetikusok Országos Szövetségének vezetőségi tagja vagyok, egyben az ÚJ DIÉTA szakmai lap lektoraként is tevékenykedem. Szakmai blogomat Youteefool néven vezetem. ▼

Szármes Péter

(BOM: 2003–2006)

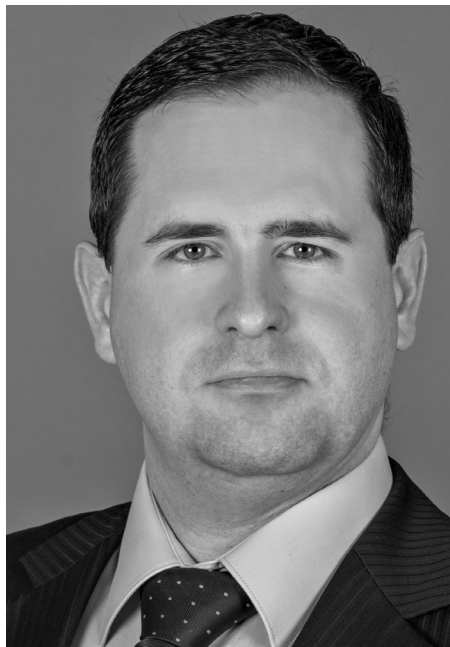
A győri Széchenyi István Egyetemen végeztem közgazdász és nemzetközi kapcsolatok szakon. Több félévet töltöttem külföldön, egy évet tanultam a svájci St. Galleni Egyetemen. Ennek eredményeképp folyékonyan beszélek angolul és németül, franciából pedig középfokú nyelvtudást szereztem. Matematikai és informatikai érdeklődésemnek megfelelően az üzleti elemzés, informatika, programozás terén is elmélyítettem tudásomat, és doktori fokozatot szereztem informatikai szakirányon. Dolgoztam az Adidas németországi központjában SAP adat-tárház területen, később a győri Audinál, majd a Pannonhalmi Főapátság-nál kontrolling területen. Így jelentős kontrolling és üzletfejlesztési tapasztalattal rendelkezem. Érdeklődésem kiterjed a gépi tanulásra, az üzleti analitikára, legújabbán pedig a szervezetfejlesztés, tréning területére. ▼

Szentirmai Gergely (zÖrdög)

(BOM: 2003–2006) ▲

A BME-n végeztem villamosmérnökként 2009-ben, szakirányaim a beágyazott rendszerek és az orvosi biológia-technika. Egyetemi éveim kezdete óta foglalkozom szoftverfejlesztéssel a saját cégemben. A pénzügyi folyamatok óhatatlanul is arra készítettek, hogy megértsem a kiváltó okait; hosszasan tanulmányoztam a pénzügyi rendszert és ezek alternatíváit. A kriptopénzekekről pár éve hallottam először, de sokáig nem néztem részletesen utána; hiba volt. Ma valahol mindenki érzi, hogy a világ nagyot fog változni, igyekszem tenni azért, hogy ez kedvező irányba történjen. Napi szinten több órát olvasok politikai, gazdasági és tudományos cikkeket, a hobbim a zene, többféle hangszeren játszom, a fő érdeklődési területem a minimalizmus, repetitív és az elektronikus zene, zártkörű bulikon DJ-skedem, néptáncolok és egy kezdő vonós zenekarban bőgőzök.

Vincze Ildikó (Németh Ildikó)
(BOM: 2000–2003)

2000-ben lettem Bolyai-tag az akkori OTDK-dolgozatom révén. 2002-től 2009-ig a Miniszterelnöki Hivatalban dolgoztam: elektronikus kormányzattal foglalkoztam, annak is a nemzetközi részével. 2009-ben összeszedtem az összes megtakarításomat és bátorságomat, és kiköltöztem Brüsszelbe a páromhoz, aki később a férjem lett. Elővettem a korábbi hobbit, ami személyiségfejlesztés volt. Korábban már elvégeztem képzéseket, és magam is tanítottam egy módszert (Gordon-módszer), de ezt csak mellékesen csináltam. Elkezdtem tanácsadóként praktizálni azzal, amim már korábban volt, és kerestem egy képzést Angliában, amit közben el tudtam kezdeni. Ezt összesen 4 éven át csináltam, és a végén szereztem egy újabb végzettséget, ezúttal csoportanalitikus szakemberként (csoportterápia). Most, 8 évvel később stabil a pszichoterápiás praxisom. Két kicsi gyerekünk van, és kikapcsolódásként zongorázom. ▼

Vecsei László ▲
(BOM: 2003–2006)

Közgazdászként végeztem a Corvinus Egyetemen, majd időközben mérlegképes könyvelői képesítést is szereztem. Kezdetben üzleti tanácsadóként, majd öt évig kontrollerként, illetve vezető kontrollerként dolgoztam, szűkebb szakterületeim a beszerzési folyamat (request-to-pay) és informatikai támogatásának kialakítása, valamint a költségvetés-készítés. Részt vettem több számviteli-ügyviteli rendszer bevezetésében is. Munkaidőn kívül legszívesebben latin táncokkal, olvasással foglalkozom, illetve síelni és túrázni járok.

Kortárs, de költészet?

A költészet egyre jobban sarokba szorul, és helyét átveszik más lírai ágak. Egyre népszerűbb a zene, a slam poetry pedig a költészet egy teljesen új és modern ágaként tűnik ki. A költők, akik a hagyományos lírával foglalkoznak, nem hagyják, hogy elfeledkezzünk róla. Néhány olyan próbálkozás mutat be, ami a költészet és a közönség kapcsolatára utal, ahol nem csak az volt a cél, hogy a kortárs, modern vers eljusson az olvasóhoz, hanem az is, hogy onnan választ is kapjon.

Telefonos versek?

A költők mindig szerettek egymással kommunikálni. Régen az üzenet közvetítője egy postagalamb, vagy egy lovaskocsi volt, a mai felgyorsult világban pedig mi más lenne, mint a telefon. Az SMS-ként küldött üzenetek jellegzetessége, hogy 160 vagy kétszer 160 karakterbe próbálja sűríteni a mondanivalót, így versként is ez a karakterszám a kiindulás. Ennek következtében az alkotás nagyon tömör, egyszerű, de témáját tekintve nagyon eltérőek is lehetnek.

Turczai István gondolt egyet a kétezeres évek elején, és úgy gondolta, ő igenis választ vár az SMS versekre. Nemcsak a címzettektől, de az olvasóktól is, akik egy kötetbe szedve olvashatták

az elküldött (esetleg el nem küldött) SMS-eket. A kiadott kötethez mellékelte egy könyvjelzőt, amin egy telefonszám látható. Ide várták (talán a mai napig) a versekről alkotott véleményeket verssekbe szedve, vagy csak spontán leírva. Nem találtam arról információt, hogy a kísérlet mennyire lett sikeres, ellenben a technika és az elgondolás számomra újszerű, az akkori viszonyokhoz képest. Ez volt az első lépés az elektronikus közösségi vers létrehozásában.

Hagyományos és a modern egymás mellett. Lehetséges?

Belányi József a hagyományos költészethez és a slam poetryhez is közel áll, így egy nem hagyományos verseskötetet alkotott meg. A kötetben szereplő versek mellett látható egy QR-kód, mely egy hagyományos vers esetén a szerző Facebook-oldalán lévő publikációhoz irányít minket. Abban az esetben, ha a kötetben olvasható vers eredetije egy slam, az esetben egy videóra visz minket a kód, ahol megnézhetjük a szerző előadását.

Ez azért is érdekes, mert a slam alapvetően egy előadási forma. Egy olyan formája a vers elmondásának, aminek egyik fontos része, hogy halljuk és látjuk is az előadót. A kötetben megjelent alkotások mégis érdekesesek voltak,

hiszen leírva teljesen más tartalommal bírtak. A költő nem irányította az előadásával a gondolataimat, így több más szempontot is megtalálhattam a versben, ami miatt számomra fontos volt. Másrészről egy különleges érzés ezek után megnézni az előadást.

QR-kódok és az instantvers

Az *Instavers* csapata megpróbálta a lehetetlent: népszerűsíteni a verseket az interneten. Úgy gondolták, ha az olvasó nem vesz verseskötetet, akkor oda kell menni, ahol az olvasó észreveszi őket. Ez pedig az internet. Először Facebook-oldalon voltak jelen, népszerűsítették magukat különféle könyvekkel kapcsolatos rendezvényeken, és hihetetlen eléréseket generáltak. Jelenleg több mint tízezer ember követi őket, egy kirakott versrészlet akár hétszáz like-ot is szerezhethet. Egy idő után úgy gondolták, tovább fejlődnek, és Instagramra is felléptek, ahol közel háromezer ember követi őket. Miért?

Egyszerű a recept. Egy versből egy részletet vesznek ki, ezt alakítják át egy szép képpé. Ez egy instant szövszenet, amit bárki elolvashat, egy apró kultúra. A teljes vers a poszt szöveges részében található, így ha felkeltette a figyelmünket, akkor a képre kattintva el is tudjuk olvasni a vers egészét. Ez talán még nem lenne olyan nagy dolog, de az igen, hogy nemcsak

kortárs, hanem klasszikus verseket is szerepeltetnek. A témák nagyon változatosak, próbálnak minden szöveget, minden kérdést megvizsgálni, és mindenféle verset kirakni.

Az *Instavers* itt nem állt meg, és alkotott egy kézzelfogható kötet is. A könyv pedig önmagában is különleges: rengeteg kortárs költőt kértek fel, így alkotva egy nagyon változatos, mégis minőségi kiadványt. A kötet első felében találhatóak a versek és a mellettük lévő QR-kód a szerző Facebook-oldalára irányítja az olvasót, akinek ha tetszett vers ott tud hasonló után kutatni. A kötet második felében kivethető képeslapok vannak instant versekkel, vagyis egy

fotó: Bach Máté

szép kép, és néhány soros versrészlet. Ezeket a lapokat lehet ajándékozni, megmutatni, vagy csak bárhol ott hagyni, és ezzel is a közösség figyelmet felkelteni a versek iránt.

Az instavers project számomra nagyon tetszetős volt, mivel a mai rohanó világban nagyon kevesen veszik a fáradságot, hogy verset olvassanak, mégis egy-egy ilyen idézet nagyon figyelemfelkeltő tud lenni. A képek pedig, nem mellesleg, nagyon szépek, egy ilyen képet mindenki szívesen oszt meg mással is.

Facebookon élnek a költők?

A Facebook egy olyan platform, ami a munkánk népszerűsítése szempontjából nagyon fontos. A költők is megtapasztalták ezt, és sokan fent is vannak a közösségi oldalon. De ez nemcsak népszerűsítésnek jó, hanem arra is, hogy a költők egymásnak nyílt leveleket, vagyis inkább verseket küldhessenek.

Így történt, hogy Lackfi János 40. születésnapjára írt köszöntőjét Szabó T. Anna a Facebookon osztotta meg, a nyilvánosság előtt. Erre válaszolt Lackfi, majd egy vers adok-kapokká alakult, amelybe más költők is csatlakoztak. Ez lett a *#verslavina*. A kötetben, amelyben megjelentek a legjobb írások, a téma a nőiesség és férfiaság kérdéskörét boncolgatja, és

a kort, hiszen mégis egy születésnap köszöntőből nőtte ki magát a „lavina”. Maga a kötet nem áll meg itt, hiszen tudjuk jól, hogy nem minden vers kerülhetett bele a kötetbe. Az utolsó két oldalra mi választhatjuk ki a kedvenc verseinket, amik nem kerültek be a kötetbe, ez pedig azt is jelenti, hogy mi is utánakereshetünk a verseknek, amiket a költők megosztottak.

Nem gondoltam volna, hogy valaha a Facebookon publikált verseket fogják kötetben kiadni, de nem panaszkodom miatta, mert örülök, hogy eljutott hozzám, és ilyen remek alkotásokat olvashatok.

Hogy mi a jövő azt nem lehet tudni, de az biztos, hogy a versek szerelmeseinek nem kell aggódni. Rengeteg helyen, újabb és újabb megoldásokat találnak ki a költők arra, hogy a verseket minél több emberhez jutassák el.

Telek Zsuzsa

Vitam et sanguinem pro rege nostro!

Életünket és vérünket a királynukért! Ezt, az azóta elhíresült mondatot kiáltva fogadták királynőjükül Mária Teréziát a magyar rendek a pozsonyi országgyűlésen 1741-ben. Ekkor még talán nem is sejtették, hogy Mária Terézia a magyar történelem egyik legmeghatározóbb uralkodója lesz...

Mária Terézia, a küzdő fiatal

Háromszáz évvel ezelőtt, 1717-ben született Mária Terézia VI. (III.) Károly német-római császár, magyar király leányaként. Fiatalkorát a küzdés és a férfiak által irányított világ el nem fogadása jellemezte. Nőtársai közül hercegnőként azzal tűnt ki az udvarban, hogy önálló döntéseket akart hozni, titokban politikai könyveket olvasott. Szerelmük Lotaringiai Ferencsel kamaszkorában kezdődött, és édesapja kezdeti ellenkezésétől függetlenül – sok küzdés és kölcsönös lemondás árán – hozzáment feleségül. A Habsburg-ház számára nagy gondot jelentett, hogy az uralkodónak nem született fiúgyermek, ezért Károly elfogadtatta a rendekkel – a Pragmatica Sanctio egyik rendelkezéseként – a nőági örökösödést. III. Károly hirtelen halála (mérgezés áldozata lett) után Mária Terézia trónra kerülése mégsem volt problémamentes, ugyanis a nőági örökösödést a nagyhatalmak nem

ismerték el: Poroszország, Franciaország és Spanyolország támadást indított Ausztria ellen. II. Frigyes porosz király elfoglalta Sziléziát, Mária Terézia gyenge haderővel és nemzetközi támogatás nélkül maradt – a mindössze 23 éves asszonyra a hadvezetés és

*Mária Terézia mint magyar királynő
(véltetően M. Meytens festménye;*

forrás: Supka Géza:

Habsburg-krónika. Budapest, é. n.)

a kormányzás embert próbáló feladatai háruáltak. Utolsó reményként fordult a magyar rendekhez, akik a későbbi II. Józsefet karjában tartó királynő szavaira életüket és vérüket ajánlották neki, és jelentős sereggel támogatták őt. Mária Terézia Sziléziát elveszítette ugyan, de a magyar haderő segítségével trónjait végül meg tudta tartani. Az ifjú uralkodónő bebizonyította az európai politikai elit számára, hogy nőként is méltó az uralkodásra.

Mária Terézia, Magyarország hálás királynője

A háborúban magára maradt, ám a magyar seregek segítségével győzelmeskedő királynő uralkodása alatt mindig nagy gonddal fejlesztette Magyarországot, talán így hálálva meg a magyarok hűségét. Mária Terézia uralkodása váltást jelent a magyar kormányzattörténetben: a több száz éve abszolutista módon uralkodókat egy, a felvilágosult abszolutizmus reformjai felé hajló uralkodó váltotta fel. Ennek jegyében a birodalom kormányzatát központosította, a kormány szerveket átláthatóbbá és hatékonyabbá tette. A Magyarországot érintő reformok közül a történetírás hármát emel ki. Az első az 1754-es vámrendelet, amely a merkantilista gazdaságpolitika alapjait tette le, vagyis egy olyan védővámhatárt épített ki, amely Magyarország és az

örökös tartományok szakosodását támogatta: előbbi a mezőgazdasági, utóbbiak az ipari termelésben vették ki a részüket. Az 1767-es úrbéri rendelet (urbarium) a jobbágyok terheit próbálta szabályozni, és ezáltal csökkenteni is. Az urbariummal az állam csorbította a földesurak önállóságát, és biztosítani igyekezett a jobbágyok anyagi helyzetét. Legtöbbször azonban a Ratio Educationist (1777) emlegetjük, hiszen a magyar oktatási rendszer első átfogó rendelkezéséről van szó. Ürményi József, a törvényszöveg írója a hazánkban létező iskolatípusok működését, oktató-nevelő munkáját szabályozta, valamint a tanító- és tanárképzés állami szintű szervezését is előírta. A 6 és 12 éves kor közötti tankötelezettség a valóságban nem működött, azonban az írástudatlanság aránya csökkent – Mária Terézia uralkodása végére közel 20% volt az írástudók aránya. E rendelkezés a hazai műveltséget is növelte: több ezer – többnyire a felvilágosodás szellemiségében megfogalmazott – könyv jelent meg a korszakban, illetve a magyar hivatalnokképzés is felgyorsult (ennek legfőbb intézményévé a bécsi Theresianum vált). Mária Terézia a felsőoktatás történetében is nagy fordulatot hozott: a Pázmány Péter alapította nagyszombati egyetemet Pestre költöztette, és állami igazgatás alá vette (mai ELTE), illetve belekezdett a Mérnöki Intézet megszervezésébe (mai BME).

Mária Terézia, a szenvedő anya és feleség

A kamaszszerелеmből házassággá váló kapcsolat nem volt felhőtlen Mária Terézia és Lotaringiai Ferenc között. A férfi számára egyre nyomasztóbb lett, hogy felesége nemcsak az országot, hanem az udvart és a családot is irányítja. Ferenc alkotómunkával és a szeretőivel múlatta azt az időt, amit felesége nélkül kellett töltenie. Ettől függetlenül mindvégig kitartott Mária Terézia mellett, és a nehéz pillanatokban sem hagyta el őt. Mivel a német-római császári hatalmat nem akarták a választófejedelmek női kézbe adni, Lotaringiai Ferencet koronázták meg, ám ez a cím a mindennapokban nem járt tényleges hatalommal. Házasságuk során 16 gyermek született (11 lány és 5 fiú), ami egyedülálló egy uralkodói házaspárnál. Mária Terézia nem tudott sok időt tölteni gyermekeivel, dajkák szoptatták és nevelgették őket, neveltetésükre viszont a család továbbra is sokat adott. Lotaringiai Ferenc 1765-ben halt meg, Mária Terézia élete hátralévő 15 évében már nem tudott felépülni a férje elvesztése okozta traumából, egyre jobban magába zárkózott. A sok szülés és a depressziós állapot nagymértékű súlygyarapodást eredményezett az egykor európai hírű szépséggel rendelkező nőnél: nehezebb esett a járás, a lépcsőn csak hordszékben tudták felvinni őt.

Mária Terézia, egy halandó, bűnös ember

A királynő 1780-ban a trónörökös, József karjai közt, fizikailag leépülve, a hosszú uralkodástól megfáradva halt meg, 64 éves korában. A Habsburg-család ősi temetkezési helyén, a Kaisergruftban temették el, ahol az ún. kopogtatási ceremóniát követően nyert bebocsátást a holtteste: először felsorolták az összes uralkodói címét, másodszorra már csak a fontosabb méltóságait, legvégül pedig ennyit mondott a ceremóniamester: „Nyerjen bebocsátást Mária Terézia, egy halandó, bűnös ember.” A királynő a barokkos pompa és az uralkodói feladatok mellett valójában az egyik legnehezebb sorsot kapta: királyként és főhercegnőként férfiakat megszegyenítő bátorsággal és tudással kellett képviselnie a birodalmát, miközben férje és gyermekei az asszonyi és anyai gyöngédséget várták volna tőle. Ez a kettősség és a mindennek megfelelni nem tudás sokat emésztette Mária Teréziát, a korszak egyik legnagyobb, de egyben legboldogtalanabb asszonyát.

Az uralkodónő születésének 300. évfordulója alkalmából osztrák–cseh–magyar–szlovák film készült *Mária Terézia* címmel, amelyet 2018 januárjában mutattak be.

Blankó Miklós

Elizabeth Barrett-Browning

Elizabeth Barrett Browning (1806–1861) a viktoriánus Anglia egyik kiemelkedő költője volt. Elsősorban verseket írt, a magyar publikum számára azonban kevésbé lehet ismerős a neve, hiszen csupán egyetlen verseskötete jelent meg magyar fordításban, amely a *Portugál szonettek* című ciklusa (eredeti címén *Poems* vagy *Sonnets from portugiese*). Első műve, a *The Battle of Marathon* 1818-ban keletkezett, édesapja, Edward Moulton-Barrett gondoskodott a kiadásról, 1820-ban ötven példányban nyomtatták ki a művet. Elizabeth-nek tíz testvére volt, ő volt a legidősebb. A kor szokásaitól eltérően együtt tanulhatott az öccseivel, így már fiatalon kiválóan értett ógörögül és elsajátíthatta a klasszikus műveltséget, amely gazdagította költészetét. Életét meghatározta a gyenge egészségügyi állapota, súlyos tüdőbetegségben szenvedett. 1826-ban jelent meg első verseskötete, az *An Essay on Mind*, amelyet névtelenül jelentetett meg. Sokatmondó gesztus, hogy Barrett nem vállalta a nyilvánosság előtt, hogy a költemények az ő tollából származnak. A korabeli Anglia társadalmi lehetőségei kevésbé engedtek teret a női alkotók számára. Az első verseskötet darabjai bölcselkedő, filozofikus hangnemben íródtak, amely a kor szokásaitól eltérő volt egy költőnőtől. Barrett azonban művelt nőként,

a klasszikus műveltség magabiztos tudásával bátran szólalt meg az értelem témakörét körüljárva. 1833-ban jelent meg *Prometheus Bound* című *Aiszkhiülosz* fordítása, illetve további görög témát vetett fel a *Hiram Powers' Greek Slave* című művében. A költőnőt izgatta a rabszolgaság kérdése is. Az édesapja jamaicai ültetvények birtokosa volt, így megtapasztalhatta, hogy milyen az emberi alávetettség és a kiszolgáltatottság. Édesanyja halála után apja szerepe megnőtt az életében. 1845-ben találkozott későbbi férjével, Robert Browninggal. Az édesapa ellenezte a házasságot és kizárta lányát a családból. A Robert Browninggal folytatott kapcsolat korai szakaszában, a szerelem felszabadító mámorában születtek a *Portugál szonettek* darabjai. Keletkezésük 1845–1846-ra datálható. 1850-ben adták ki a negyvennégy szonettet tartalmazó kötetet. Robert Browninggal titkos ceremónián kötöttek házasságot, ezután pedig Olaszországban telepedtek le. 1949-ben született meg kisfiuk, Robert Barrett-Browning. Regényes élete, kiemelkedő irodalmi szerepvállalása, költőnként való úttörő életműve más alkotókat is inspirált. A 20. századi interpretációk közül kiemelkedik Virginia Woolf *Flush* című regénye, amely Barrett-Browning életét dolgozza fel. Továbbá Kertész Erzsébet műve, az

Elizabeth is a költő életregényeként olvasható. A Robert Browninghoz fűződő kapcsolata érdekes a korának tükrében. A harminckilenc éves Elizabeth a 19. századi értékrend szerint jócskán túllépett fiatalságán, házasságra aligha gondolhatott. Gazdasági helyzete privilegizált helyet biztosított a számára a társadalomban, azonban ingatag egészségügyi helyzete miatt kétes megítélésűvé vált a közösség számára. Robert Browning személyében talált társra, a férfi pedig hat évvel volt fiatalabb Barrett-nél, ami botrányosnak számított. A *Portugál szonettek* ennek a kapcsolatnak az inspiratív égisze alatt született. Filológiát érintő kérdések vethetőek

fel a kiadás kapcsán. Barrett-Browning elsőként portugálból való fordításokként tüntette fel a szonetteket – innen a különösnek ható cím. A fordítás-mimikri neutrálisabb kontextust ad az egyébként erősen túlfűtött, személyes hangvételű verseknek. A líra – műneme és különösen ez a szerelmet tematizáló antik csiszoltságú, geometriai pontosságú, lezárt forma – erősen magánéleti műfajként való olvasást generálhat a befogadóban. A versek olvasása kapcsán felötölhet az olvasóban, hogy a költőnő a mű kiadásának gesztusával egy önkítárulkozó jellegű, az érzésektől átfűtött hangvételű a magánélet szférájához tartozó diskurzust a közélet textuális viszonyai közé helyezte. Ez a „diskurzív-határtörés” érdekes és újító eljárás a női kánon horizontját tekintve. Az 1850-es kiadás azonban már a névvel való ellátottság és ezáltal a felvállalás gesztusaival él. A *Portugál szonettek* első teljes magyar fordítását először Máté József adta közre 1936-ban. Egyes költeményeket mások is átültettek magyarra, a szonett-fordítások közt található Babits- és Szabó Lőrinc-fordításokat is. Az anekdota szerint Elizabeth a férj, Robert Browning előtt 1847-ben fedte fel a versek kilétét. Azt mondta a férfinak, hogy olvassa el a szonetteket, és ha nem tetszenek neki, égesse el őket.

Santavecza Anita

Állatok a színpadon

Január 10-én volt szerencsénk közösen ellátogatni a Pesti Színházba, ahol az *Audienciát* néztük meg Halász Judit főszereplésével. A darab II. Erzsébet királynőről és az uralkodása alatt megforduló elnökök audiencián való fogadásáról szól. Azonban egyik különlegessége nem feltétlenül az aktualitása, hanem a három, elengedhetetlen szerepet játszó Pembroke Welsh Corgi kutyusok: Josephine, Coco és Goldie. II. Erzsébetet a koronája mellett a kutyusai határozzák meg. Hogy is nézne ki a leghíresebb Corgi kenneltulajdonos ábrázolása kutyák nélkül, attól függetlenül is, hogy nem erről szól a darab? Még ha nem is viszik előre a darab mondanivalóját, akkor is valamiféle hiányérzetet keltene bennünk, ha ők nem lennének.

Igaz a darabban csak ketten játszanak, és ők is csak pár perc erejéig vannak jelen a színpadon, de mi van akkor, ha kutyát kell beidomítani egy szerep kedvéért? Mennyiben változik a próbafolyamat, és milyen kockázatokkal jár? Vajon az ő jelenlétükben érdemes egy hosszúra nyúló monológot elmondani, vagy elveszik a figyelmet a színészi játékról?

Az állatok látványa mindig szokatlan a színpadon (most tekintsünk el a vásári játékoktól és cirkuszi daraboktól). Az állat soha nem csak önmagát jelenti, ugyanakkor soha nem lehet

elvonatkoztatni a testi valóságától. Valóságosabb tud lenni, mint bármi a színházban, mert mindig valódibbnak látjuk, mint a szerepet eljátszó színészt. Az esetlensége, egy félrecsúszott mozdulata vagy a betanított játék kizökkentheti a nézőt a műből. Ha egy állat szerepben van, akarva akaratlanul is szurkolunk neki, olvadunk a gyönyörtől és az aranyosságától, vagy éppen kellemetlenül érezzük magunkat viselkedése miatt. A színészeknek a jelenlétükben nem ajánlatos komoly dramaturgiai hűzásokkal élniük, ugyanis a figyelem egyértelműen az állatokra terelődik. Tartja a mondás, hogy állatokkal és gyerekekkel el lehet adni, vagy akár meg lehet menteni darabokat, viszont a próbafolyamat annál körülményesebb. A színésznek és állatnak többet illik együtt tölteni, hogy aztán a színpadon összeszokott párosnak tűnjenek, illetve az állat a már betanult mozdulatsort kényelmesen, hiba nélkül adja elő. Persze a darabok nagy többségénél ne számítsunk cirkuszi attrakciókra vagy állatkerti showműsorokhoz hasonló produkciókra, ugyanis nem ez a cél. Az *Audiencia* esetében bár nem voltak előre lefixált mozdulatok, a darab szempontjából ez nem is volt baj, ugyanis ott teljes mértékben önmagukat kellett, hogy adják a természetes viselkedésükkel.

A próbafolyamat kezdetén általában tartanak egy castingot kimondottan az állatoknak – hacsak nem egy konkrét négylábúra írják a szerepet. Itt általában a viselkedési morált és intelligenciát mérik fel. Ha már megvan a kiszemelt kiskedvenc, a gazdájával együtt elkezdi a színészekhez és a szituációhoz való hozzászoktatást.

A magyar színházakban nem rendkívüli, hogy kutyákat látunk a színpadon, hogy a jelenleg is futó darabok közül kettőt is említsek: a Madách Színházban futó *Szerelmes Shakespeare* Zarája és Pennyje, illetve a Budaörsi Latinovits Színház *Egerek és emberek című darabjának* Zorbája. A fent említett darabok közül egyikben sem cirkuszi elemként funkcionálnak a kutyusok, sokkal inkább a látszat erősítését szolgálják. A Latinovits Színház egyik nem titkolt célja Zorba szerepeltetésével a Budaörsi Állatmenhely népszerűsítése, ugyanis Zorba az egyik bentlakó

négylábú. Az ő személyében a darab megkívánta, hogy egy öreg, betegesnek kinéző kutyát lássanak a nézők, de fontos volt az is, hogy nyugodt és valamennyire szocializált legyen. Ezek azért voltak fontos szempontok, mert ezzel is érzékelteti a rendező az idő múlását, és az öregekkel való bánásmódot.

Ahol viszont lassan egy iparág kezd kinőni az állatokra, az a lovas színház. Lovas nemzeti múltunkból adódóan nálunk megtalálható rögtön két lovas színház is: a Komáromi Lovas Színház és a Nemzeti Lovas Színház. Itt főképp a múlt felelevenítését, illetve a hatalmi jelképet ábrázolják a lovak szerepeltetésével.

Persze a fentebb említett dolgok nem jellemzők a nem szándékosan színre vitt állatokra. Ilyen például a hirtelen berepült légy. A légy esete kivétel – olyan állat, amely színre ment, nem színre vitt.

Talmácsi Alexa

Színházi kisokos

Ebben a rovatban szeretnék egyfajta gyorstalpalót adni nektek a színház világáról. Minden hónapban egy fogalomkör érdekes, sokszor ismeretlen definícióit szeretném értelmezni. Most a próbákat járom körül Kornis Mihály *Színházi dolgok* című könyve alapján.

biztonsági játék: A rendező kéri a színésztől a főpróba vagy előadás előtt. Itt mindig a megbeszéltek szerinti játékot kell előadni. Biztonsági játék esetén az a fontos, hogy az előadás rendben, minden baj nélkül lemenjen. Ha valaki beugrik a szerepbe, szintén biztonsági játékot szoktak kérni.

elemző próba: A színpadi próbákat megelőző időszak. Az elemző próba időszaka mindig több napot vesz igénybe, ilyenkor átbeszéljük a darab jelentését, a fontos dramaturgiai húzásokat és a kihívást, melyet a mű rejt.

rendelkezőpróba: Kezdeti próbaszakasz, amikor a rendező nagy vonalakban ismerteti a színésszel az elképzelése szerinti járások, bejövetelek, kimenetelek, megállások, leülések, felállások menetét. Körülbelül egy hétig tart, közvetlenül az olvasópróbák után, a színész ekkor még példánnyal a kezében mozog a színpadon, és olvassa a szerepét, még nem kötelező kívülről tudnia.

javító próba: Egyes helyeken visszaolvasó próbát értenek rajta, vagyis a második olvasópróbát, ahol már nem a szerző vagy a rendező olvassa a darabot a színészeknek, hanem a színészek olvassák fel szerepeiket, és a rendező időnként megszakítja e folyamatot, hogy a darabból kihúzza vagy átírassa azokat a mondatokat, amelyekre az ő rendezése nem tart igényt.

emlékpróba: A próbafolyamat középső szakasza, amikor a színészeknek már kívülről kell tudniuk a szöveget, és ha megakadnak, csak a sűgóra hagyatkozhatnak, a szereppéldányt már nem tarthatják a kezükben.

összpróba: Az utolsó előtti próbaszakasz: az olvasópróba, és/vagy díszletállító próba, a rendelkező próbák, majd a részpróbák után következik az összpróbák időszaka. Ebben a szakaszban már a teljes darabot elpróbálják, megállás nélkül, vagy csak kevés rendezői utasítással.

- *olvasópróbák* – egy-két nap
- *rendelkezőpróbák* – egy-két hét
- *részpróbák* – három-négy hét
- *összpróbák* – egy hét
- *házi főpróba* – egy-két nap
- *nyilvános főpróba* – két nap

Talmácsi Alexa

A négyzet (The Square, 2017)

A 2017-es Arany Pálma – és azóta sok más díj – győzteseként hódította meg a mozikat *A négyzet*. A filmajánló alapján izgalmas, a kortárs művészetrel és az azt övező közeggel foglalkozó műnek tűnt, így lelkesen ültem be a Puskin Moziba, az Östlund rendezésében készült, az este jó részét felfémesztő 142 percre.

A részben a svéd királyi palotában játszódó történet egyszerűen, a Claes Bang által alakított múzeumkurátor, Christian interjújával és hétköznapi munkahelyi életével indul. Már-már úgy érezzük, hogy tényleg belelátunk a modern művészeti múzeumok életébe, miközben a jelenetek megfelelő mennyiségű modern építészeti megoldást, bútort és ruhát szállítanak a tipikusan svéd látványvilághoz, melyhez – szinkron hiányában – a svéd beszéd is hozzátesz. A múzeum új kiállítást tervez bemutatni, melynek egyik fő alkotása az ódon lovasszobor helyére, a járdába illesztett világító, a filmnek nevet adó Négyzet, az önzetlen szeretet négyzete. Christian életéről a rendező kifejezetten kellemes képet fest, munkája mellett elegáns fogadásokra és bulikra is jut ideje, szereti az életét.

Azonban idővel egyre több meglepetés éri, ami kizökkenti a megszokott gondolkodásból, azaz a komfortzónájából – ahogyan ezzel együtt a nézőt is.

Olyan kellemetlen – kívülről nézve bizonyos esetekben komikus – helyzetekbe kerül, melyek komoly morális kérdések megválaszolására készítetik. Ezekben a helyzetekben derül ki, hogy a magabiztos és sikeresnek tűnő felnőtt férfi mennyire esendő, és előbb-utóbb hibázik. Kétségbeesettség, félelem, megbánás, gyerekes magatartás mind-mind felszínre kerülnek és nehezen összeegyeztethetők a róla elsőre kialakult képpel. A néző számára még a film utolsó harmada is tartogat meglepetéseket, illetve olyan részleteket, melyek felfedik Christian életének ismeretlen rétegeit.

A szereplők között a modern nyugati világ szinte számos archetípusa megjelenik a koldustól a múzeumigazgatóig. A helyszínek sok apró, szintén rendkívül jellemző szeletét mutatják be a városnak a lepusztult külvárosi lakóteleptől a gyorséttermen és plázán keresztül a modern művészeti múzeumig, ezzel sok szeletét bemutatva korunk társadalmának. Az idő előrehaladtával feltűnnek napjaink tipikus jelenségei, mint a bulikon kezdődő egyéjszakás kalandok, a migrációra visszavezethető társadalmi feszültség, a vírusvideó, az elektromos autózás, az okostelefonok fontossága, vagy például a kortárs művészet meg nem értettsége.

Összességében jó korrajz társadal-
munkról és a nyugati világ 2010-es
években uralkodó trendjeiről.

A főszereplők – különösen Claes
Bang és Elizabeth Moss – elismerésre
méltóan játszanak, tényleg ott vagyunk
az események folyásában, melyre a jól
megválasztott zenék kifejezetten rá-
erősítenek. Itt is világok találkoznak,
de jól megfér egymás mellett a Ge-
nesistől a Justice és Bobby McFerrin
improvizációja. Mindez a mesterien
komponált beállításokkal és kame-
ramozgásokkal ad a filmnek egyfajta
eleganciát és letisztultságot.

Ami azonban kusza, az a történet-
menet, mely rendkívül sok szálon fut
egyszerre, némelyik csakúgy feltűnik
a semmiből és lezáratlanul félbeszakad,

némelyikben a film végéig nincs érde-
mi előrelépés. Ezenkívül a fejlemények
kissé vontatottan alakulnak, aránylag
sokféle inger ér 142 perc alatt, mégis
rendkívül hosszúnak érződik. Mivel
nincsen egy-két konkrétan behatárol-
ható történeti sík, ezért a moziból ki-
lépve erősen el kellett gondolkodnom,
hogy miről is szólt a film. Mintha a sok
sík között nem kapna teret az üzenet,
és pont emiatt nem ajánlható minden
fogyasztónak. A sok-sok tanulság ki-
bogozásához és megértéséhez idő kell.

Ilyen az élet.

Varga András

Impresszum

Szerkeszti: Herbst Rebeka

Korrektúra: Arnótszky Janka

Munkatársak: Blankó Miklós, Santaveczi Anita, Talmácsi Alexa,

Telek Zsuzsa, Varga András

Tördelő: Héra Bálint, Telek Zsuzsa

A borítón látható kép a www.martacorss.tumblr.com oldalról származik.

Szerkesztőség: 1148 Budapest, Örs vezér tér 11. fszt. 1.

E-mail: bom@e-nyelv.hu

Honlap (korábbi számokkal): www.bolyaimuhely.hu

Alapítva 2011-ben.

A Bon-BOM című lapot a Médiahatóság 2012 októberében
nyilvántartásba vette.

Megjelenik 2018-ban a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Felhívás

a Bolyai Önképző Műhely

MOZAIKOK című

hallgatói konferenciáján való részvételre

2018. március 2.

1072 Budapest, Rákóczi út 38. 1/2.

JELENTKEZZ !!!